

عدالت خودکامه : محکمه محبوسین گوانتانامو و بگرام در افغانستان

گذارشی از دفتر اولویت برای حقوق بشر (HRF)

در مورد این گذارش:

دفتر اولویت برای حقوق بشر پژوهشی را در ماههای جنوری - فیبروری سال 2008 در کابل راه اندازی نمود و آنرا توسط مطالعات دیگری در نیویارک پیگیری کرد. این دفتر مصاحبه های را با فامیل های زندانیان عودت کننده از زندان گوانتانامو، متهم بلاک D ، وکلای مدافع، مقامات دولت افغانستان به شمول دادستان ها (خارنولان) و قضات و مقامات سفارت ایالات متحده در کابل اجرا نمود. اولویت برای حقوق بشر، همچنان از جریان دو محاکمه در کابل نظارت نموده و اسناد ارائه شده را مورد بررسی قرار داد.

خلاصه موضوع:

"چشمانم را بستند، دستام نیز با ولچک بسته بود و پاهایم در سطح هواپیما زنجیر شده بودند. هواپیما از گوانتانامو بلند شده و در بگرام نشست نمود. زمانیکه ما رسیدیم آنها چشمانم را باز نمودند و از من تصویر برداری کردند. دانستم که در بگرام افغانستان استم زیرا زمانی درینجا بودم... دوباره چشمانم را بستند و مرا به پل چرخ انتقال دادند... نمیدانم کی از ما استقبال نمود ولی من تکلم زبان دری را شنیدم. ما داخل رفتیم... آنها چشمانم را دوباره باز نمودند... بعداً من یک سرباز اردوی ملی افغانستان را دیدم"

مصاحبه دفتر HRF (اولویت برای حقوق بشر) با یکتن از رها شده گان زندان گوانتانامو، کابل- 30 جنوری 2008 (او از خاطرات برگشتش از گوانتانامو به افغانستان حرف میزد).

زندانیان زندان گوانتانامو در خلیج کیوبا با چشمان بسته و دستان ولچک زده به میدان هوایی بگرام در شمال افغانستان انتقال داده شده و توسط ایالات متحده به مقامات دولت افغانستان تحویل میگردد. بعد از سالیان متمادی در حبس و بدون رعایات اصول قانونی، ایالات متحده آمریکا تصمیم اتخاذ نمود که تداوم زمان محبوسیت ایشان در نزد مقامات این کشور دیگر الزامی نیست.

هرچند تقاضا های متعدد از جانب مقامات بلند پایه آمریکایی به شمول رابرت گینس وزیر دفاع، کاندولیزا رایس وزیر امور خارجه، کاندیدای انتخابات ریاست جمهوری اعم از جمهوریخواهان و دیموکراتان صورت گرفته است، برگشت این زندانیان به کشورشان کاملاً عاری از مخاطره نیست. از سال 2007 به این سو، افغانانی که به دولت افغانستان تحویل داده میشوند به اساس اتهامات وارد شده به آدرس ایشان از جانب ایالات متحده تحت بازجویی و محاکمه قرار میگیرند، اما نسبت نبود شواهد کافی برای این اتهامات بازرسی جزایی ایشان نه تنها موافق به معیار های بین المللی نبوده بلکه حتی به دور از معیارهای عادلانه محاکم افغانی میباشد.

تا زمان تهیه این گذارش، از تعداد مجموعی 200 زندانی افغان در سال 2002 در گوانتانامو فقط 30 تن ایشان هنوز در آنجا زندانی اند و به همین منوال انتقال زندانیان به کشور های متبوع ایشان تعداد مجموعی محبوسین زندان گوانتانامو را

از 750 نفر رقم بلند آن به 280 نفر کاهش داده است، اما با آنهم به تعداد 600 نفر محبوسین در بازداشتگاه نظامی بگرام (BTIF) در افغانستان بسر میبرند.

تسهیل برگشت زندانیان به کشور متبوع ایشان یکی از گزینه های بستن بازداشتگاه گوانتانامو و دیگر توقیف خانه های ایالات متحده آمریکا بشمار میرود، اما انتقال این زندانیان باید مسئولانه عملی گردد. این گذارش مقدمات توافق شده میان ایالات متحده آمریکا و دولت افغانستان راجع به برگشت زندانیان افغان در بازداشتگاه های آمریکایی- اعم از گوانتانامو و بگرام- را که به مقامات افغان غرض محاکم جنایی ایشان تحویل داده میشوند مطالعه مینماید. به اساس مصاحبه های مستقیم، بررسی اسناد محاکم، ارزیابی جریان محکمه در کابل، این گذارش چگونگی متهم شدن زندانیان افغان را تحت قوانین افغانستان به اساس اتهامات وارده برایشان و مدارک کمی که از جانب مقامات ایالات متحده تهیه گردیده است ارائه مینماید.

درماه آپریل سال 2007، بازداشتگاه ملی افغانستان (ANDF) در زندان پل چرخی که در حومه کابل واقع است شروع به فعالیت نمود که در داخل کشور مشهور به بلاک D است. اعمار این بازداشتگاه به حمایت مالی دولت ایالات متحده به منظور نگهداشت و محکمه محبوسین گوانتانامو و بگرام تحت قوانین رایج توسط مقامات افغانستان صورت گرفته است. تصمیم اینکه مقامات افغانی محبوسین را محاکمه نماید در واقع نمایانگر رد فشار های مقامات آمریکایی بالای مقامات افغان در مورد توقیف این محبوسین انتقال یافته " جنگجویان مخالف" تا یک مدت نا معین است، چنانچه این کار در بازداشتگاه گوانتانامو و دیگر توقیف خانه ها عملی میگردد. برخلاف، توافقنامه میان مقامات افغان و آمریکایی به امضا رسید که به اساس آن دولت افغانستان زندانیان انتقال یافته را در محاکم افغانستان مورد محاکمه قرار میدهد.

تا زمان تهیه این گذارش، بقول مقامات دولت افغانستان، بیشتر از 250 محبوسین که قبلاً در گوانتانامو و بگرام بسر میبردند به بلاک D انتقال یافته اند. بیشتر از 160تن ایشان به مقامات عدلی غرض محاکمه راجع گردیده و اتهامات علیه بقیه زندانیان تحویل یافته تا هنوز نهایی نشده است. این زندانیان تحت قوانین افغانستان به اتهامات خیانت و تخریب ملکیت دولت الی تهدید به امنیت ملی بازداشت میگردد. جریان محاکمه این زندانیان از 30 دقیقه الی یک ساعت دوام مینماید و متهمین به اساس اصول مقررات به مدت 3 الی 20 سال زندان مجازات میگرددند.

دفتر اولویت برای حقوق بشر از دو جریان محکمه نظارت نموده و شواهد را که اساس قضاوت محکمه را ارائه مینمود ملاحظه کرد. هر دو قضایا عاری از شواهد موثق و با اعتبار برای اثبات اتهامات بودند. شواهد ارائه شده شامل ذیل بودند:

- شرح مختصر از شرایط بازداشت در نخست در محاکمه توسط دادستان یا قاضی قرائت میگردد؛
- تصویر را که مقامات ایالات متحده آمریکا از مواد منفجره و یا تفنگی که اتهاماً حین بازداشت از مظنون دریافت نموده اند بدون کدام شاهد و یا سلسله توقیف پیشکش میدارند؛
- اقرار متهم که توسط ریاست امنیت ملی افغانستان (NDS)، ریاست ملی استخبارات افغانستان و دادستان امنیت ملی دریافت شده است؛ و
- بیانییه از ریاست امنیت ملی با خلاصه از یافته های مبهم؛

بگرام- گوانتاناموی دیگر

در حالیکه بازداشتگاه های ایالات متحده آمریکا در گوانتانامو به همگان هویدا است، تذکری همانند این برای بازداشتگاه های ایالات متحده در افغانستان- مانند بازداشتگاه نظامی واقع در میدان هوایی بگرام (BAF) یادآوری نمیشود. بازداشتگاه بگرام یکی از بزرگترین کمپ های نظامی آمریکا در افغانستان است. این بازداشتگاه اکنون در تحت نظارت نظامیان آمریکایی دوبرابر بیشتر از تعداد محبوسین گوانتانامو را بدون کدام اتهام یا محاکمه در خود دارد.

به اساس معلوماتیکه توسط قضات، دادستان ها (خارنوالان) و وکلای مدافع ارائه گردید، این دو محکمه تنها یگانه موردی نیست که توسط موسسه اولویت برای حقوق بشر نظارت گردید. مسئولین حکومت افغانستان برای ما خطر نشان ساختند که این دو متهم که محاکمه می گردند مربوط به بلاک دی زندان میباشند. از زمان آغاز محاکمه زندانیان تاکنون 64 نفر از ایشان توسط محاکمی محکوم گردیدند که با معیاری های بین المللی محاکمه منصفانه و عادلانه مطابقت ندارد و در این مدت 17 نفر برائت ذمه ثابت گردید.

در جریان محاکمه شهود وجود ندارد تا در مورد اعترافات متهم شهادت دهد، حتی شاهد برای تقویت اتهام نیز وجود ندارد، و تنها چیزی که در دادگاه ارائه میگردد همان شواهد فزیک اندک میباشد. وکیل مدافع متهم عین باز پرس دادستان از متهم و مطابق قانون افغانستان زمانیکه مامورین ریاست امنیت ملی کشور میخواهند در مورد متهم مدارک جمع آوری نمایند در آن زمان نیز وکیل مدافع متهم حاضر نمیشد. بنا براین وکلای مدافع کشور توانایی به چالش کشیدن مدارک و اسناد ارائه شده توسط دادستان ها را چه در مرحله تحقیقاتی و چه در محله قبل از تدویر محاکمه و یا مطابق حکم قانون در جریان محکمه ندارند. از اینرو نمیتوانند معلومات و مدارک ارائه شده را از جوانب مختلف مورد بررسی قرار دهند و در رابطه به صحت آن معلومات حاصل نمایند. در حقیقت وکلای مدافع تنها بعد از ختم تحقیقات بالای دوسیه تعیین میگردند و تنها پنج روز وقت در اختیار دارند تا مدارک و شواهد دولت را قبل از دایر شدن محکمه مرور نمایند. در نتیجه اینکار باعث میشود تا وکیل مدافع متهم نتواند برای اشتراک در محاکمه آماده گی کافی داشته باشد. این نوع محاکمه ها قانون جزایی افغانستان و معیار های بین المللی برای محاکمه عادلانه را نیز نقض مینماید. بالاخره نتایج این نوع محاکمه هر فیصله را که صادر نماید عادلانه نبوده بلکه خود کامه میباشد.

موسسه اولویت برای حقوق بشری از دیر زمان بدینسو در زمینه حمایت از رعایت معیار های عادلانه و انتقال زندانیان به کشور های اصلی شان کار میکند ولی مشروط بر اینکه مهمین در کشور های که انتقال داده میشوند مورد شکنجه و بد رفتاری قرار نگیرند. در صورتیکه بر علیه کسی کدام مدرک فعالیت جرمی وجود داشته باشد، متهمین باید در دادگاه های محاکمه گردند که مطابق معیاری های بین المللی باشد. در افغانستان محاکمه زندانیان اسبق میدان هوایی بگرام و خلیج گوانتانامو که از ماه اکتوبر سال 2007 بدینسو روی دست گرفته شده است عاری از معیار های فوق الذکر میباشد.

قابل یاد آور است که در این راپور موسسه اولویت برای حقوق بشر در مورد هیچ نوع بد رفتاری مسئولین حکومت افغانستان با زندانیان اسبق میدان هوایی بگرام و خلیج گوانتانامو که در حال حاضر در بلاک دی زندان پلچرخ محبوس میباشند صحبت نمیکند. علاوه بر آن ما از تصمیم حکومت افغانستان مبنی بر بکار گیری سیستم قانون جزایی این کشور در زمینه محاکمه و تثبیت جرم و یا عدم جرم متهمین مذکور را تقدیر مینماییم. بالاخره موسسه اولویت برای حقوق بشر از انتقال زندانیان از حبس منضوی و نا معین امریکا به کشور های اصلی شان حمایت مینماید، جاییکه ایشان میتوانند با خانواده های شان نیز تماس برقرار نمایند و یک روند حقوقی واقعی را بعوض حبس نا معین پشت سر بگذرانند. ولی محاکمه این زندانیان در کشور های شان باید مطابق معیار های بین المللی منصفانه و عادلانه باشد. ایالات متحده امریکا یکی از بزرگترین تمویل کننده گان روند اصلاحات قضایی افغانستان بوده که در سال های گذشته در زمینه ترتیب مسوده قوانین؛ آموزشدهی و تجهیز نیروهای پولیس، نو سازی و اعمار تاسیسات سکتور قضایی در سراسر کشور؛ و آموزش دهی قضات، دادستان ها و وکلای مدافع در رابطه به عدالت جزایی، حقوق بشر و موضوعات مربوط به حاکمیت قانون مصروف بوده است. در یک گفتگو آقای سفیر توماس سکویچ، هماهنگ کننده برنامه های مبارزه علیه مواد مخدر و اصلاحات قضایی در افغانستان در پاسخ به یک سوال در مورد محاکمه های جزایی در افغانستان گفت، بعضی وقت یک کسی را به ارتکاب یک جرم متهم مینمایند ولی " این بدین معنا نیست که شخص مذکور گناهگار است... برای تثبیت جرم متهم در محکمه به مدارک نیاز است." این اصول باید در زمینه محاکمه زندانیان میدان هوایی بگرام و خلیج گوانتانامو نیز باید بطور مساوی بکار گرفته شود. ایالات متحده امریکا نباید تلاش های خود برای اصلاح سیستم قضایی در افغانستان بخرچ میدهد را بوسیله نقض معیار های بین المللی محاکمه عادلانه و منصفانه خراب نماید.

حکومت ایالات متحده امریکا که این اشخاص را توقیف و زندانی نموده است، در یکتعداد زیاد موارد، حتی برای سالها زندانی شده اند. و حالا بنظر میرسد که حکومت ایالات متحده امریکا از فعالیت های دادستان های افغانی حمایت می کند و طرفدار توقیف دوامدار این اشخاص میباشد. ایالات متحده امریکا باید قدم های را برای پشتیبانی از محاکمه و پیگرد قانونی و برحق زندانیان مذکور در افغانستان روی دست گیرد.

موسسه اولویت برای حقوق بشر پیشنهادات ذیل را برای حکومت افغانستان و ایالات متحده امریکا ارائه میدارد:

برای وزارت دفاع ایالات متحده امریکا

- فراهم آوری معلومات غیر رده بندی شده برای مسئولین حکومت افغانستان تا در زمینه پیگرد قانونی و جزایی ایشان کمک گردد، و بخصوص:
- ارائه نامهای هر یک از سربازان و پرسونل که در دستگیری هر یک از زندانیان مذکور دخیل بوده اند، نامهای شاهد ها و پرسونل که در هر نوع تحقیقات و باز پرس توقیف شده گان مصروف بوده اند که در نتیجه آن توقیف شده گان اتهامی را که بالای شان وارد شده است را قبول نموده باشند، وزارت دفاع ایالات متحده امریکا سربازان و شاهد ها را باید برای شهادت دادن حاضر سازد، اینکار را میتواند از طریق ویدیو کانفرانس در صورت ضرورت و بمنظور کمک به روند محاکم جزایی افغانستان صورت گیرد؛ و
- ایالات متحده امریکا باید مسئولین حکومت افغانستان تمام بیانات، راپور هاف خلاصه ها، نوت ها یا ریکارد های تحقیقات شخص توقیف شده را بشمول مدارک فزیکتی یا اسنادی که در نزد حکومت ایالات متحده امریکا موجود باشد را در رابطه به هر یک از افراد توقیف شده به حکومت افغانستان انتقال دهد، بشمول یادداشت ها، سلاح ها و مهمات ضبط شده.
- از هر نوع معلوماتی که از طریق اخبار، ظلم، برخورد غیر انسانی و خفت بدست آمده باشد نباید بمنظور پیگرد قانونی و محاکمه افراد مذکور توسط حکومت های که متهمین برای شان واگذار می گردد، استفاده گردد.
- برای آنعده کسانی که در آینده دستگیر خواهند شد: اطمینان حاصل گردد که واحد های که در عملیات شان افراد ملکی را توقیف مینمایند باید پرسونل تربیه شده و مجهز برای جمع آوری مدارک ابتدایی داشته باشند، تا اطمینان حاصل گردد که توقیف شده گانی که به حکومت افغانستان غرض محاکمه و پیگرد قانونی انتقال داده میشود بطور قانونی مورد تعقیب عدلی و محاکمه قرار می گیرند.
- ایجاد یک مرکز حمایتی حقوقی بمنظور حمایت و پشتیبانی از پیگرد قانونی و محاکمه برحق زندانیان تحویل داده شده از طرف ایالات متحده امریکا به افغانستان.

برای دفتر لوی خارنوالی و ریاست امنیت ملی افغانستان

- مطالبه تمام مدارکی که در نزد مسئولین امریکایی در مورد یک زندانی که به حکومت افغانستان انتقال داده شده است.

برای ستره محکمه و وزارت عدلیه افغانستان

- هدایت و رهنمایی قضاتیکه پرونده های زندانیانی را که توسط اردوی ایالات متحده امریکا به افغانستان انتقال داده شده اند را مورد بررسی قرار میدهند تا قضات مذکور قانون جزایی افغانستان قانون جزایی و معیاری های بین المللی را برای محاکمه منصفانه عادلانه متهمین بکار گیرند. به ویژه، محاکم افغانستان در این موارد باید اقدامات ذیل را روی دست گیرند:
- باید اطمینان حاصل گردد که وکیل مدافع متهم به تمام معلومات و مدارکی که برای پیگیری و محاکمه متهم لازم میباشد دسترسی داشته باشد،
- برای وکیل مدافع اجازه بدهید تا در جریان تحقیق متهم از طرف مستنطق و دادستان قبل از محکمه حاضر باشد؛
- شاهد ها باید در محکمه حاضر گردند و برای وکیل مدافع باید فرصت داده شود تا در مورد حقانیت شاهد تحقیق و بررسی نماید؛ و
- از اتکا به هر نوع بیان و یا معلوماتی که متهم برای مسئولین حکومت ایالات متحده امریکا و افغانستان ارائه مینماید باید خود داری صورت گیرد مگر اینکه متهم بدون اجبار و با قسم خوردن مطابق قانون جزا و قانون اساسی افغانستان در حضور محکمه اعتراف نماید.